

ПАМ'ЯТІ БОРИСА ОЛІЙНИКА

30 квітня ц. р. не стало Бориса Олійника – поета, перекладача, публіциста, відомого громадського діяча, Героя України.

Борис Ілліч Олійник (22 жовтня 1935, Зачепилівка – 30 квітня 2017, Київ) – дійсний член НАНУ, голова Українського фонду культури, Герой України (2005), Почесний академік Академії мистецтв України. Обирався депутатом Верховних Рад СРСР (з 1989-го до 1991 р. – заступник голови Ради Національностей Верховної Ради СРСР). У 1980 – 1991 рр. – депутат Верховної Ради УРСР X, XI скликань, голова Комісії Верховної Ради з питань освіти і культури. Депутат Верховної Ради України 1-4 скликань (1992 – 2006). Член КПРС із 1961 р. Кандидат у члени ЦК КПУ в 1981 – 1990 рр. Член ЦК КПУ в 1990 – 1991 рр. Член ЦК КПРС у 1990 – 1991 рр. 5 липня 2010 р.

Б. Олійника було призначено головою Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Він автор понад 40 книжок (вірші, есеї, статті), які виходили в Україні, були перекладені російською, чеською, словацькою, польською, сербською, румунською, італійською та ін. мовами. Лауреат усеюгославської премії “Лицарське перо”. Перший вірш опубліковано в 1948 р. Перша збірка лірики – “Б’ють у крицю ковалі” (1962) – про повоєнні часи, про пережите особисто та про пережите народом. Найвідоміші збірки поезій – “Вибір” (1965), “Коло” (1968), “Стою на землі” (1973), “Заклинання вогню” (1978), “Сива ластівка” (1979), “У дзеркалі слова” (1981), “Поворотний круг” (1989), “Таємна вечеря” (2000), поема “Сім” (1988) та ін.

Б. Олійник не раз виступив за утвердження української мови, був проти будівництва промвузла в Каневі, що загрожувало могилі Т. Шевченка. Як заступник голови правління Спілки письменників і секретар Спілки письменників УРСР та СРСР він часто допомагав своїм колегам. Одинадцять років був партторгом Спілки.

У травні-червні 1986 р. Б. Олійник одним із перших побував у Чорнобилі, звідки вів репортажі на ЦТ СРСР і України. Того ж року поет виступив зі статтю “Випробування Чорнобилем” в “Літературній газеті” (Москва), у якій викрив злочинну діяльність керманічів.

На початку липня 1988 р. на XIX конференції КПРС у Москві Б. Олійник, зупинившись на сталінському терорі 1937 р., цілком несподівано для присутніх зазначив: “А оскільки в нашій республіці гоніння почалися задовго до 1937-го, треба з’ясувати ще й причини голоду 1933-го, який позбавив життя мільйони українців, назвати поіменно тих, із чиєї вини сталася ця трагедія”.

У 1988 р. на зборах Київської організації Спілки письменників України викристалізувалася ідея створити ініціативну групу “Рух на підтримку перебудови”, до якої увійшов і Б. Олійник.

У часи незалежності Б. Олійник пише в річищі “літератури факту”, картаючи й себе за минулі помилки, а також здійснюючи ревізію української історії XX ст. (поетична книжка “Два роки в Кремлі” (1992), історичний нарис “Жорстока правда” (1999) та ін.).

Борис Олійник, розвінчуючи радянські міфи, заручником яких був і він сам, прагнув розгрішитися перед читачами (збірка “Поворотний круг” (1989), “Відступник, або Два роки в Кремлі” (1993) тощо).

Варто згадати прекрасні зразки інтимної лірики Б. Олійника. Він майстерно умів розкрити в поезії переживання, передати психоемоційний стан людини, нескутої ідеологією. Ця тенденція гармонійного сприйняття дійсності й часу, історії (пронизана християнською філософією) наявна в поетичних збірках “Шлях” (1995), “Сива ластівка” (1995), “Біла мелодія” (1999).

У знаковій публіцистичній книжці “Криниці моралі та духовна посуха: виступи, публіцистичні роздуми, інтерв’ю” (1990) Б. Олійник визначає власні морально-етичні устремління, які повинні доповнювати естетичний вимір творчості.

На церемонії прощання з Б. Олійником Микола Жулинський, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, зазначив: “Його вірші, його поеми багато в чому передають і думки, і настрої людей, до яких він особливо тулювся. Передусім – до простої української людини. Він створив гімн українській матері, створив гімн українській людині, українській стражденній людині. Борис Олійник підняв голос у кремлівському палаці про Голодомор і запропонував, щоб була створена книга сталінських репресій 1932 – 1933 років”.